



Duurzaam Sparen en Beleggen in Nederland in 2009

Ontwikkelingen in omvang en groei van duurzaam sparen
en beleggen door particulieren





Duurzaam Sparen en Beleggen in Nederland 2009

Ontwikkelingen in omvang en groei van
duurzaam sparen en beleggen door particulieren

Kees Gootjes, MSc
Projectmanager Duurzaam Beleggen
Culemborg, mei 2010



Met financiële ondersteuning van **Triodos Bank**
Van nature betrokken



Inhoudsopgave

1 Inleiding	6
2 Definities en methodiek	8
2.1 Definities en methodiek	8
2.2 Methodiek	11
3 Duurzaam sparen en beleggen	13
4 Conclusies en uitdagingen	18
Bijlage 1 Omvang en groei van duurzaam sparen en beleggen (door particulieren) in Nederland	21
Bijlage 2 Overzicht van bij de VBDO aangesloten instellingen	23

0./ Samenvatting

Over 2009 is het marktaandeel duurzaam sparen en beleggen enorm gestegen. In 2009 groeide de totale omvang van spaar- en beleggingsgeld met € 2,5 miljard. Net zoals in 2008 blijft deze markt groeien, ondanks de ernstige gevolgen van de financiële crisis en een strenge recessie. Deze ontwikkeling is onderdeel van een duidelijke, stabiele groei van de afgelopen jaren. Dit is de tiende keer dat de VBDO onderzoek doet naar de omvang en groei van de Nederlandse duurzame spaar- en beleggingsmarkt voor particulieren.

De groei van € 2,5 miljard heeft geleid tot een totaalcijfer duurzaam sparen en beleggen van €16,76 miljard en een percentagegroei van 17,6%. Na 2008, een jaar van 'single digit growth', is er weer 'double digit growth'. Deze groei is sterker dan de groei van de reguliere spaar- en beleggingsmarkt, die met 15% steeg.

Nederlandse particulieren kiezen bewust om hun spaar- en belegd vermogen op een verantwoorde manier weg te zetten, en niet alleen maar om gebruik te maken van de fiscale vrijstelling. Voor zowel duurzaam sparen en beleggen is het niet fiscaal vrijgestelde gedeelte voor de eerste keer groter in omvang dan het fiscaal vrijgestelde gedeelte. Als gekeken wordt naar duurzaam sparen, heeft zowel het fiscaal vrijgestelde gedeelte als het niet vrijgestelde gedeelte een sterke groei meegemaakt. In 2009 nam het fiscaal vrijgestelde gedeelte toe met € 322 miljoen. Dit bedrag wordt duidelijk overtroffen door een groei van € 1,53 miljard in het niet vrijgestelde segment.

De duurzame beleggingsmarkt heeft een groei van 22% geboekt. Dit is een resultaat van groei in zowel de conventionele (SRI) fondsen en de fiscaal vrijgestelde fondsen. Nadat conventionele (SRI) fondsen in 2008 significant in waarde afnamen, is dit segment weer terug van weggeweest. Deze groei van 28,7% is zelfs voor iets minder dan de helft veroorzaakt door instroom van nieuw particulier belegd vermogen. Verder is deze groei ook duidelijk sterker dan de groei van de reguliere beleggingsmarkt (20,3%). Fiscaal vrijgesteld duurzaam beleggen is met 16,3% gestegen na 3 jaar van lagere groeicijfers.

Deze groei heeft ervoor gezorgd dat het marktaandeel duurzaam sparen en beleggen van 4,3% naar 4,4% is gestegen. Dat de reguliere spaar- en beleggingsmarkt hersteld is, is wel te zien aan deze cijfers. Tegelijkertijd moet ook gezegd worden dat duurzaam sparen en beleggen harder blijft groeien dan regulier sparen en beleggen, zowel in tijden van crisis als tijden van herstel. Als wij kijken naar de cijfers over de jaren heen laat de duurzame spaar- en beleggingsmarkt in alle marktomstandigheden groei zien. Duurzaam sparen en beleggen is duidelijk geen hype dat net zo snel verdwijnt is als dat het tevoorschijn kwam, maar een trend dat een stabiele groei laat zien over de jaren heen.

Er zijn nog flinke groeimogelijkheden voor de duurzame spaar- en beleggingsmarkt. De toestroom van geld in duurzame spaarproducten gaat door, en duurzaam beleggen is terug van weggeweest. Er is nog steeds een grote behoefte aan duurzame spaar- en beleggingsproducten. Het is aan productaanbieders om in te gaan op deze vraag naar duurzame spaar- en beleggingsmogelijkheden door hun beleid te verduurzamen en ook hun producten beter aan de man te brengen.

Tabel 0.1: Quickfacts 2009

Totaal Cijfers	(x €1.000)	% groei jaar 2009
Totaal duurzaam sparen en beleggen	16.756.272	17,59%
% marktaandeel duurzaam sparen en beleggen		4,44%
Totaal duurzaam sparen en beleggen fiscaal vrijgesteld	7.920.568	7,92%
Totaal conventioneel duurzaam sparen en beleggen	8.835.704	27,86%
Totaal regulier sparen en beleggen	377.784.000	14,99%

Duurzaam Sparen	(x €1.000)	% groei jaar 2009
Totaal duurzaam sparen	13.141.169	16,42%
% marktaandeel duurzaam sparen		4,61%
Totaal duurzaam sparen fiscaal vrijgesteld	6.069.317	5,61%
Totaal conventioneel duurzaam sparen	7.071.852	27,64%
Regulier sparen	284.782.000	13,34%

Duurzaam Beleggen	(x €1.000)	% groei jaar 2009
Totaal duurzaam beleggen	3.615.103	22,04%
% marktaandeel duurzaam beleggen		3,89%
Totaal duurzaam beleggen fiscaal vrijgesteld	1.851.251	16,28%
Totaal conventioneel (SRI) duurzaam beleggen	1.763.852	28,73%
Regulier beleggen	93.002.000	20,34%



1./ Inleiding

Dit onderzoek, mede mogelijk gemaakt door Triodos Bank, laat de omvang zien van de markt voor duurzaam sparen en beleggen in Nederland in 2009. Voor de tiende keer publiceert de VBDO een statistische rapportage over de ontwikkeling van duurzaam sparen en beleggen in Nederland. Net zoals 2008 is het jaar 2009 onderhevig aan de financiële crisis. Als de Nederlandse overheid niet krachtig ingegrepen had om het financiële stelsel in stand te houden waren een aantal Nederlandse banken mogelijk failliet gegaan. De financiële sector heeft nog steeds veel maatschappelijke aandacht. Mede dankzij de aanhoudende discussies over de beloningen van bestuurders en het faillissement van DSB in de loop van 2009 is er nog weinig vertrouwen in de Nederlandse bancaire sector.

Met dit onderzoek wil de VBDO de aandacht richten op hoe banken en andere financiële instellingen een bijdrage leveren aan het verduurzamen van de Nederlandse financiële sector. Deze sector kan er door haar investeringsbeleid voor zorgen dat de groeiende welvaart niet ten koste gaat van toekomstige generaties. Door financiële producten aan te bieden die rekening houden met duurzaamheidsaspecten werken deze instellingen allemaal mee. Aan de andere kant staan de Nederlandse particuliere spaarders en beleggers. Deze groep levert ook een bijdrage aan een duurzame toekomst door de aangeboden producten in steeds grotere getallen af te nemen. Het is de bedoeling dat dit onderzoek bijdraagt aan meer aandacht voor duurzame spaar- en beleggingsproducten onder zowel de Nederlandse particulieren als de aanbieders van financiële producten.

Dit rapport is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk leidt het rapport in en geeft de resultaten kort weer. Hoofdstuk 2 gaat in op de gehanteerde definities en methodiek. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en geanalyseerd. Het laatste hoofdstuk vat de resultaten samen in een aantal conclusies en uitdagingen voor de toekomst. In de twee bijlagen vindt u de ontwikkeling van de duurzame spaar- en beleggingsmarkt van 1999 tot 2009, en een lijst van de institutionele leden van de VBDO.

Resultaten duurzaam sparen en beleggen in 2009

Over 2009 is de duurzame spaar- en beleggingsmarkt met een recordbedrag van € 2,5 miljard toegenomen. Dit is een stijging van 17,6% en betekent dat de particuliere duurzame spaar- en beleggingsmarkt van € 14,25 tot € 16,7 miljard gaat. Daarom gaat het marktaandeel duurzaam sparen en beleggen ook omhoog naar 4,4%. Deze groei is met name veroorzaakt door een instroom van bijna € 1,5 miljard aan particuliere spaargelden. Het is duidelijk dat de aandacht voor duurzame spaar- en beleggingsproducten steeds toeneemt, ondanks en wellicht dankzij de financiële crisis.

Ten opzichte van duurzaam beleggen heeft er significant herstel van waarde plaatsgevonden. Waar vorig jaar de conventionele (SRI) duurzame fondsen in waarde daalden, laten de resultaten over 2009 zien dat deze fondsen weer goede resultaten boeken. Verder is er eveneens een netto instroom van zo'n € 186 miljoen, ongeveer de helft van de groei over 2009. Als het gaat om fiscaal vrijgestelde fondsen is er ook weer een sterke groei na twee jaar.

Duurzaam beleggen in de praktijk

De VBDO kijkt niet alleen naar de omvang en groei van de duurzame spaar- en beleggingsmarkt, maar ook naar in hoeverre de producten door verschillende banken aangeboden worden. Voor de tweede opeenvolgende keer deed de VBDO onderzoek naar de toegankelijkheid van duurzame beleggingsproducten bij ABN AMRO, Fortis, ING, Rabobank en SNS Bank. Door middel van mysteryshopperbezoeken en beoordelingen van websites

probeert de VBDO enerzijds om na te gaan welk advies beleggingsadviseurs geven aan particuliere beleggers die duurzaam willen beleggen, en anderzijds wat voor informatie publiek beschikbaar is.

De resultaten van het mysteryshopperonderzoek wijzen uit dat de mogelijkheid om 'duurzaam' te beleggen nauwelijks actief wordt aangeboden. Als een beleggingsadviseur eenmaal op het onderwerp 'duurzaam beleggen' komt, wordt de mogelijke fiscale vrijstelling het meest genoemd. Hoewel adviseurs ook wel andere kenmerken noemen blijkt dat de inhoudelijke kennis nog steeds onder de maat is. Ook gaven zij soms ten onrechte aan dat duurzaam beleggen ten koste zou gaan van rendement.

Uit het onderzoek naar de websites van de vijf banken blijkt dat de helft van de bezoekers moeite heeft om op de juiste pagina te komen waar informatie staat over duurzaam beleggen. Dit is bijzonder nadelig, omdat adviseurs in de filialen vaak adviseerden de website te raadplegen voor meer informatie over dit onderwerp. Wel wordt informatie begrijpelijk gepresenteerd en kenmerken goed beschreven.

Dit onderzoek, terug te vinden op de website van de VBDO (www.vbdo.nl), laat zien dat er nog veel moet gebeuren voordat duurzaam sparen en beleggen niet alleen bij potentiële spaarders en beleggers onder de aandacht komt maar ook bij de beleggingsadviseurs die deze producten aan kunnen bieden.

2./ Definities en methodiek

2.1 Definities

Vormen van duurzaam sparen en beleggen

In tabel 2.1 zijn de verschillende vormen van duurzaam sparen en beleggen weergegeven. Alle niet duurzame spaar- en beleggingsvormen worden aangegeven met de termen 'regulier sparen' en 'regulier beleggen'.

Tabel 2.1: Vormen van duurzaam sparen en beleggen

	fiscaal vrijgesteld	niet fiscaal vrijgesteld
Duurzaam beleggen	Groene en sociaal-ethische en culturele beleggingsfondsen	Conventionele duurzame (SRI) beleggingsfondsen ¹
Duurzaam sparen	Groene en culturele spaarproducten	Conventionele duurzame spaarproducten bij banken

In de volgende alinea's worden de verschillende vormen van duurzaam sparen en beleggen nader toegelicht. Voor zowel duurzaam sparen als beleggen worden eerst de fiscaal vrijgestelde vormen geïntroduceerd, gevolgd door de conventionele, niet fiscaal vrijgestelde vormen.

Vormen van duurzaam sparen

Groen sparen

Groen sparen valt, net zoals groen beleggen, onder de fiscale vrijstelling. Er bestaan een aantal vormen van groen sparen die relevant zijn voor Nederlandse particuliere beleggers. Één van die vormen is het Groencertificaat. Geld dat wordt gespaard via deze certificaten wordt uitsluitend geïnvesteerd in door de overheid goedgekeurde groenprojecten. Het rendement op dergelijke projecten is niet bijzonder hoog, maar omdat voor groen sparen dezelfde fiscale faciliteiten gelden als voor fiscaal vrijgestelde groene beleggingsfondsen, kan toch een aantrekkelijk rendement worden behaald. Op dit moment telt de fiscale vrijstelling voor groen sparen tot € 55.145. ²

Een andere vorm van groen sparen is een Groenbankbrief. Dit is een spaarvorm die gedurende een aantal jaren een constant inkomen uit vermogen oplevert. Deze spaarvorm met een vaste looptijd en een vaste rente - een jaarlijkse uitkering, dus een regelmatig inkomen - is gekenmerkt door een minimum inleg (bijvoorbeeld €500). In sommige gevallen is de bankbrief beursgenoteerd en bestaat de mogelijkheid om de brieven tussentijds te verkopen via de effectenbeurs. Na afloop ontvangt de spaarder zijn nominale inleg terug.

Cultuur sparen

Een nieuwe vorm van duurzaam sparen die in 2009 mogelijk werd, is cultuur sparen. Deze vorm van duurzaam sparen houdt in dat het spaargeld gebruikt wordt voor de financiering van kunst- en cultuurprojecten en verschillende culturele instellingen zoals musea en theaters. Cultuur sparen is beschikbaar in de vorm van deposito's. Dit houdt in dat de vaste rente afhangt van tegoed en looptijd. Net zoals bij groen sparen is de fiscale vrijstelling van 2,5% geldig tot een bedrag van € 55.145. ³

¹ In voorgaande edities werd de term 'conventioneel duurzame beleggingsfondsen' gehanteerd. Een betere term is SRI duurzame beleggingsfondsen, omdat bij alle fondsen in SRI (Socially Responsible Investment) overlay hanteren in hun beleggingsbeleid. Om eventuele onduidelijkheden te voorkomen wordt in deze editie 'conventioneel (SRI) duurzame beleggingsfondsen' gehanteerd, en toekomstige edities 'SRI duurzame beleggingsfondsen'.

² Bron: <http://financieel.infonu.nl/sparen/18871-spaarbank-groensparen-is-fiscaal-zeer-voordelig.html>. Datum: 19 april, 2010.

³ Bron: http://www.triodos.nl/nl/personal_banking/savings/accounts/triodos_cultuur_deposito/. Datum: 19 april, 2010.

Conventioneel duurzaam sparen

In Nederland is een groot aantal spaar- en depositorekeningen beschikbaar waarbij het geld uitsluitend aan duurzame projecten en bedrijven wordt uitgeleend. Het spaargeld wordt niet geïnvesteerd in projecten of bedrijven die onverantwoord omgaan met mensen of de natuur. De selectiecriteria die de banken gebruiken bij het selecteren van de leningen verschillen per bank. Op dit moment is het aanbieden van conventioneel duurzame spaarproducten beperkt tot twee aanbieders: de ASN Bank en de Triodos Bank.

Ook zijn er spaarproducten die de mogelijkheid bieden om (een deel van) de rente te schenken aan een aantal charitatieve instellingen. Vaak kan gekozen worden welk rentepercentage aan de gekozen instellingen wordt gegeven. Soms is een renteschenking een vast onderdeel van de spaarvorm. De rente wordt geschonken voordat deze aan de spaarder wordt uitgekeerd. Dit betekent dat de spaarder de renteschenking als gift op kan voeren als mogelijke aftrekpost.

Vormen van duurzaam beleggen

Groen beleggen

De regeling *groen beleggen* is een fiscale faciliteit die is opgenomen in de wet op de inkomstenbelasting. Aan deze regeling wordt sinds januari 1995 invulling gegeven door de regeling groenfondsen en de regeling groenprojecten. De regeling groen beleggen is een gezamenlijke regeling van de Ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Economische Zaken (EZ) en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). De regeling groen beleggen stimuleert de uitvoering van milieuvriendelijke projecten door de financiering van die projecten aantrekkelijker te maken.

In het nieuwe belastingstelsel, dat vanaf 1 januari 2001 van kracht is, blijft groen sparen en beleggen fiscaal gunstig. In 2009 telde de fiscale voordelen tot een maximaal bedrag van € 55.145. Spaarders en beleggers die van deze fondsen gebruik maken, betalen niet de gebruikelijke 1,2% vermogensrendementsheffing. Daarnaast wordt de inkomstenbelasting verminderd met 1,3% van het in de groene of sociaal-ethische fondsen ingelegde bedrag. Dat betekent een maximaal extra rendement van 2,5% bovenop de reguliere rente (of dividend) tot een maximaal bedrag van € 55.145 (2009).⁴

In de regeling groenprojecten wordt aangegeven welke categorieën van projecten zich kunnen kwalificeren als groenproject. Voorbeelden van deze categorieën van projecten zijn:

- natuur- en landschapsprojecten;
- projecten op het gebied van biologische landbouw;
- (duurzame) energieprojecten;
- projecten op het gebied van duurzame woningbouw;
- projecten die gericht zijn op de realisatie van fietspaden.

Deze projecten krijgen van de minister van VROM een zogenaamde groenverklaring, die voor maximaal tien jaar geldt. Door deze manier van financieren wordt de uitvoering van milieuvriendelijke projecten aangemoedigd, omdat een groenfonds minimaal 70% van het vermogen belegt in groene projecten.

Sociaal-ethisch beleggen

De regeling sociaal-ethisch beleggen valt net als groen beleggen onder de regeling maatschappelijke beleggingen. Beleggers in sociaal-ethische fondsen hebben dezelfde fiscale voordelen.

Sociaal-ethische projecten, die voor deze vorm van financiering in aanmerking komen, worden door het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking beoordeeld op een aantal criteria. Zo moet het project aantoonbaar ten goede

⁴ Bron: <http://www.belastingdienst.nl/variabel/buitenland/particulieren/particulieren-41.html>. Datum: 19 april, 2010.

komen aan de financiering van projecten (kredietverlening) in ontwikkelingslanden. Projecten moeten in hoge mate in het belang zijn van voedselzekerheid en voedselverbetering, sociale en culturele ontwikkeling of economische ontwikkeling, werkgelegenheid en regionale ontwikkeling. Projecten mogen geen negatieve effecten hebben op milieu en sociale omstandigheden en dienen met participatie van de lokale bevolking en met behulp van lokale kennis tot stand te komen.

Er zijn een drietal sociaal-ethische fondsen beschikbaar om in te beleggen. Ook hier geldt een fiscale vrijstelling tot € 55.145.

Cultureel beleggen

Sinds 1 januari 2004 kunnen particulieren fiscaalvriendelijk beleggen in fondsen die van belang zijn voor Nederlandse podiumkunsten of musea. Het gaat om fondsen die voor meer dan 70% beleggen in culturele projecten. De Europese Commissie heeft hiervoor een periode van vijf jaar haar fiat aan gegeven. Beleggen in durfkapitaal, waaronder culturele projecten die opbrengst genereren geldt een vrijstelling in box III van de vermogensrendementsheffing. Culturele beleggers krijgen een fiscaal voordeel van 1,2% van de waarde van de beleggingen en is in 2009 tot €55.145 vrijgesteld van de vermogensrendementsheffing. Bovendien geldt een belastingvrijstelling voor arbeidsinkomen van 1,3% van het vrijgestelde bedrag.

Meer informatie is opgenomen in de door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) uitgegeven brochure 'Cultureel schenken, nalaten en beleggen' uit 2004.

Conventioneel (SRI) duurzaam beleggen

Duurzame beleggingsfondsen toetsen potentiële beleggingen niet alleen op financiële maar ook op ecologische en sociale criteria. Dergelijke criteria kunnen een positief (vooruitstrevendheid van bedrijf) of negatief (onacceptabele aspecten van bedrijfsvoering) karakter hebben.

De meeste duurzame beleggingsfondsen richten zich in de eerste plaats op het uitsluiten van bepaalde sectoren of gedragingen. Het betreft dan bedrijven die door hun activiteiten de totstandkoming van een duurzame samenleving belemmeren. Ieder duurzaam beleggingsfonds geeft haar eigen uitwerking aan het uitsluiten van sectoren of gedragingen. Denk daarbij aan wapenindustrie, bio-industrie en productie van verslavende middelen.

Daarnaast hanteren duurzame beleggingsfondsen ook positieve criteria. Dit betreft beleggingen van bedrijven die op een bepaald terrein een maatschappelijke meerwaarde leveren en voorop lopen met het implementeren van duurzaamheid in de bedrijfsvoering.

In sommige gevallen is de volgorde van de toepassingen van negatieve en positieve criteria andersom, en worden eerst bedrijven gekozen met gebruik van positieve criteria. Daarna worden minimumeisen gesteld aan de hand van negatieve selectiecriteria. De grote meerderheid van de duurzame fondsen die zijn opgenomen in dit onderzoek passen zowel positieve als negatieve selectiemethoden toe. Wel bestaan er verschillen tussen de afzonderlijke fondsen:

- het ene fonds sluit meer schadelijke sectoren of bedrijven uit dan andere;
- niet alle fondsen beleggen in zogenaamde 'duurzame bedrijven'. Met duurzame bedrijven bedoelt de VBDO de organisaties die voorop lopen op het gebied van duurzaamheid door bij voorbeeld de ontwikkeling van milieutechnologie of het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen;
- de selectie uit de overige bedrijven vindt plaats op een absolute of relatieve wijze.

De overige bedrijven belemmeren totstandkoming van een duurzame samenleving op de lange termijn niet wezenlijk, maar dragen daar ook niet per definitie aan bij. Uit deze laatste groep worden slechts die bedrijven geselecteerd die op het gebied van economische, milieu- en sociale aspecten beschikken over een goed beleid en goede prestaties.

De selectie van bedrijven uit de neutrale groep kan zowel absoluut als relatief uitgevoerd worden. De *absolute methode* is gericht op het selecteren van koplopers, waarbij individuele bedrijven aan de gestelde voorwaarden moeten voldoen. Er wordt niet gestreefd naar vertegenwoordiging van alle sectoren. Bij de *relatieve selectiemethode* (ook wel best-in-class methode genoemd) worden van elke sector de best presterende bedrijven geselecteerd, gebaseerd op onderlinge vergelijking van hun prestaties op economisch, milieu- en sociaal gebied. Dit resulteert in de toelating van een vooraf vastgesteld percentage van bedrijven binnen een sector. Met uitzondering van de sectoren en bedrijven die bij voorbaat uitgesloten waren (door middel van negatieve criteria) zijn alle sectoren toelaatbaar. In de praktijk wordt wel gewerkt met een minimum niveau van duurzaamheid dat behaald moet worden. De verschillende selectiemethoden worden door de duurzame beleggingsfondsen naar eigen inzicht ingevuld met specifieke selectiecriteria. De keuze voor bepaalde selectiecriteria is afhankelijk van de definitie voor duurzaamheid die het betreffende fonds hanteert.

De meerderheid van de duurzame beleggingsfondsen meegenomen in dit onderzoek onderschrijven de European Transparency Guidelines (ETG), een initiatief van het European Social Investment Forum (Eurosif). Het belangrijkste kenmerk van die richtlijnen is dat de duurzame beleggingsfondsen onder meer via het jaarverslag, maar ook op verzoek, informatie geven over onder meer de samenstelling van de portefeuille. Zo wordt duidelijk in welke bedrijven wordt belegd en wat de omvang van de belegging per onderneming is. Ook wordt duidelijk gemaakt waarom ondernemingen uit de portefeuille zijn verwijderd of opgenomen. Tevens geven de fondsen opheldering over welke informatiebronnen en welke onderzoeksmethoden worden gebruikt om te bepalen welke ondernemingen voldoen aan haar duurzaamheidscriteria.

Verschillen worden verder toegelicht en uitgelegd in de *Duurzaam Geld Gids 2008* (zie www.vbdo.nl) en de *Goed Geldwijzer* (www.goed-geld.nl). Beide VBDO producten geven inzicht in de uitsluiting- en selectiemethoden van de verschillende productaanbieders zowel voor binnen-landse als buitenlandse duurzame fondsen.

2.2 Methodiek

Elk jaar worden productaanbieders gevraagd om het balanstotaal aan te geven van de verschillende producten op de laatste dag van het betreffende jaar. Verder wordt ook gevraagd naar nieuwe beschikbare duurzame spaar- en beleggingsproducten om up-to-date te blijven met de verschillende beschikbare producten. De cijfers voor de reguliere spaar- en beleggingenmarkt zijn afkomstig van het Statistisch Bulletin van zowel het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) als de Nederlandse Bank (DNB).

Methodiek duurzaam sparen

Bij het verzamelen van cijfers dienen alleen particuliere spaarproducten meegenomen te worden. De duurzame spaartotalen dienen zo min mogelijk spaarrekeningen te bevatten van (kleine) zakelijke klanten.

Methodiek duurzaam beleggen

In de eerste plaats worden alleen fondsen meegenomen die minimaal een uitsluitingbeleid hanteren voor alle beleggingen. Hiernaast werden tot nu toe alleen de fondsen meegenomen die voornamelijk beschikbaar waren voor Nederlandse particulieren.

Alleen het percentage Nederlandse beleggers van de verschillende fondsen wordt meegenomen in het onderzoek. Verder is er een ondergrens van 10% Nederlandse particuliere beleggen ingesteld. Dit is gedaan om ervoor te zorgen dat de buitenlandse fondsen waaraan voornamelijk institutionele beleggers en nauwelijks particulieren deelnemen niet meegenomen worden.

Daarnaast moet het percentage Nederlandse beleggers ook duidelijk aangegeven kunnen worden. Een grove schatting is niet voldoende om meegenomen te worden in het onderzoek. Het is wel mogelijk dat particulieren indirect (door tussenkomst van hun bank) in deze fondsen beleggen. Daardoor kan de uitkomst lichtelijk afwijken van de werkelijkheid. Het is echter nagenoeg onmogelijk om te achterhalen op hoeveel vermogen dit betrekking heeft. Praktisch gezien heeft deze wijziging alleen betrekking op de algemene duurzame fondsen zonder fiscale vrijstelling. De fiscale voordelen van de fondsen met fiscale vrijstellingen zijn immers alleen toegankelijk voor Nederlandse beleggers.

Voor de eerste keer werd ook gevraagd naar de netto in/uitstroom voor alle beleggingsfondsen. Gezien het beursherstel over 2009 is het interessant om na te gaan in hoeverre de ontwikkeling in de bedragen vooroorzaakt wordt door koersontwikkelingen of netto in/uitstroom. Dit kan iets zeggen over de toe/afname van interesse voor duurzame beleggingsproducten.

Kritische kanttekening

Ondanks recente wijzigingen in methodiek blijft dit onderzoek een schatting van de markt. Zoals elk jaar hebben enkele duurzame productaanbieders niet (op tijd) gereageerd. Verder geldt dat de cijfers van de financiële instellingen zelf afkomen en niet extern bevestigd worden. Niet elke instelling bepaalt op vergelijkbare wijze het balanstotaal. In een instantie werd niet het balanstotaal gegeven, maar ingelegde middelen. Verschillen kunnen bijvoorbeeld optreden ten aanzien van het al dan niet meenemen van kortlopende schulden en de waarderingmethodiek. Soms werd als waarde het 'totaal vermogen' genomen, wanneer het balanstotaal niet beschikbaar was. In één geval (Triodos Vastgoedfonds) is het fondstotaal gebruikt, omdat er een groot verschil is tussen het fondstotaal en balanstotaal. Voor dit fonds is het balanstotaal inclusief substantiële leningen, een gebruikelijke manier voor de financiering van vastgoedaankopen. Omdat het onderzoek om het belegd vermogen gaat werd gekozen om voor dit fonds het fondstotaal te gebruiken.

De netto in/uitstroom van de fondsen kan op verschillende manieren uitgerekend worden door, bijvoorbeeld, de uitkering van dividend wel of niet her te beleggen. Volgende edities van dit onderzoek zullen een formule aan de productaanbieders meegeven om dit cijfer uit te rekenen.

3./ Duurzaam Sparen en Beleggen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek weergegeven en geanalyseerd. Het eerste deel geeft een overzicht van de verschillende duurzame spaar- en beleggingsproducten. Daarna wordt ingegaan op de omvang en groei van de Nederlandse particuliere spaar- en beleggingsmarkt. Dit wordt vervolgens gerelateerd aan de reguliere particuliere spaar- en beleggingsmarkten en kan de marktaandeel uitgerekend worden.

3.1 Beleggingsfondsen en spaarproducten

In totaal zijn 36 beleggingsfondsen meegenomen in dit rapport:

- 28 conventioneel duurzame beleggingsfondsen
- 8 fiscaal vrijgestelde duurzame beleggingsfondsen
 - 4 groene beleggingsfondsen
 - 3 sociaal-ethische beleggingsfondsen
 - 1 cultureel beleggingsfonds

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de verschillende fondsen. Dit jaar zijn er twee nieuwe fondsen opgenomen in dit onderzoek. Allebei de vetgedrukte fondsen zijn afkomstig van Fortis Investments BNP Paribas.

Tabel 3.1: Alle duurzame beleggingsproducten opgenomen in dit rapport

Conventioneel (SRI)	Fiscaal vrijgesteld
<p><i>Duurzame beleggingsfondsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aegon Duurzaam Aandelenfonds • Annexum Dutch Microfund • ASN Aandelenfonds • ASN Milieu & Waterfonds • ASN Mixfonds • ASN Obligatiefonds • ASN Small & Midcap Fonds • Delta Lloyd L Water & Climate Fund • Delta Lloyd New Energy Fund • F&C Stewardship International Fund • FLF Equity SRI World • FLF Green Future • ING Duurzaam Aandelen Fonds • ING Liric Duurzaam Top 50 • Insinger de Beaufort Sustainable Values Fund • OHRA Milieutechnologie Fonds • OHRA New Energy Fonds • Orange SeNSE Fund • Robeco Clean Tech Certificaat • Robeco DuurzaamAandelen • SNS Duurzaam Aandelenfonds • Theodoor Gilissen Sustainable World Index Fund • Triodos Meerwaarde Aandelenfonds • Triodos Meerwaarde Mixfonds • Triodos Meerwaarde Obligatiefonds • Triodos Renewable Europe Fund • Triodos Values Pioneer Fund • Triodos Vastgoedfonds 	<p><i>Groene beleggingsfondsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ASN Groenprojectenfonds • Fortis Groenfonds • Robeco CDO Groen Obligatie • Triodos Groenfonds <p><i>Sociaal-ethische beleggingsfondsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ASN Novib Fonds • Oikocredit Nederland Fonds • Triodos Fair Share Fund <p><i>Culturele beleggingsfondsen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Triodos Cultuurfonds

Het overzicht van de spaarproducten die zijn opgenomen in dit rapport is te vinden in Tabel 3.2. Op dit moment bieden alleen ASN Bank en Triodos Bank conventionele duurzame spaarproducten aan. Er zijn twee nieuwe mogelijkheden erbij gekomen in 2009 om duurzaam te sparen met een fiscale vrijstelling. Deze nieuwe producten zijn ook vetgedrukt.

Tabel 3.2: Alle duurzame spaarproducten en -aanbieders opgenomen in dit rapport

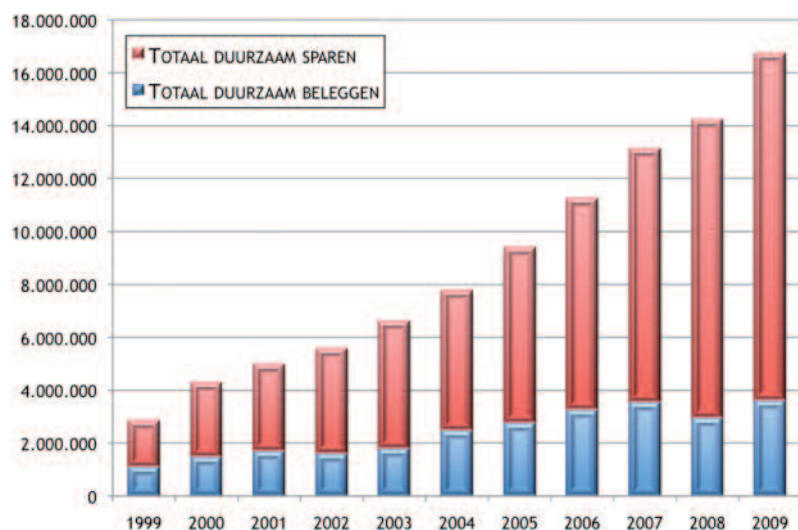
Conventioneel	Fiscaal vrijgesteld
<p><i>Duurzame spaarproducten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ASN Bank • Triodos Bank 	<p><i>Groene spaarproducten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ABN AMRO Groenbank • Fortis Groenbankbrieven • Fortis Groen deposito • ING Groen Bank • Rabo Groen Bank <p><i>Cultuur spaarproducten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Triodos Cultuur Deposito

Zoals eerder aangegeven zijn er een aantal fondsen die beschikbaar zijn voor Nederlandse particuliere beleggers, maar die voor verschillende redenen niet meegenomen zijn in dit onderzoek. Met de nieuwe methodiek beoogt de VBDO dat productaanbieders duidelijk inzicht krijgen of ze al dan niet binnen de criteria passen en ligt de initiatief bij hun.

3.2 Omvang en groei duurzaam sparen en beleggen in 2009

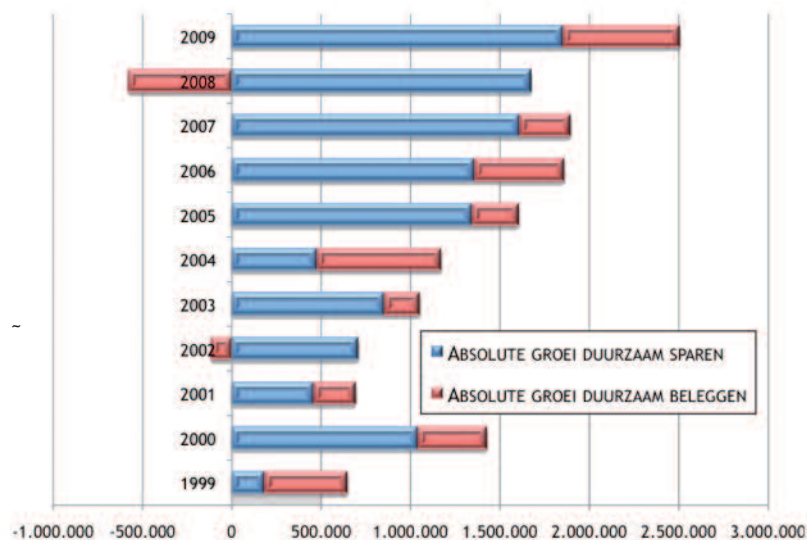
Ook over 2009 heeft de duurzame spaar- en beleggingsmarkt een significante groei meegemaakt en bevatte eind 2009 €16,76 miljard. Het is duidelijk dat particulier duurzaam sparen en beleggen geen hype is. Deze markt is een volwassen markt met een stijgende trend. Dit is goed te zien in Grafiek 3.1. De blauwe balk geeft het herstel van de duurzame beleggingsmarkt weer, terwijl de rode balk laat zien dat ook de duurzame spaarmarkt sterk gegroeid is.

Grafiek 3.1: Omvang duurzaam sparen en beleggen (x €1.000)



Als wij de ontwikkeling van de duurzame spaar- en beleggingsmarkt van 1999 tot 2009 analyseren, blijkt 2009 een absolute hoogtepunt te zijn als het gaat om groei. Nog nooit stroomde er zoveel particulier vermogen in een jaar binnen. Dit is goed te zien in Grafiek 3.2.

Grafiek 3.2: Ontwikkeling van duurzaam sparen en beleggen (x €1.000)

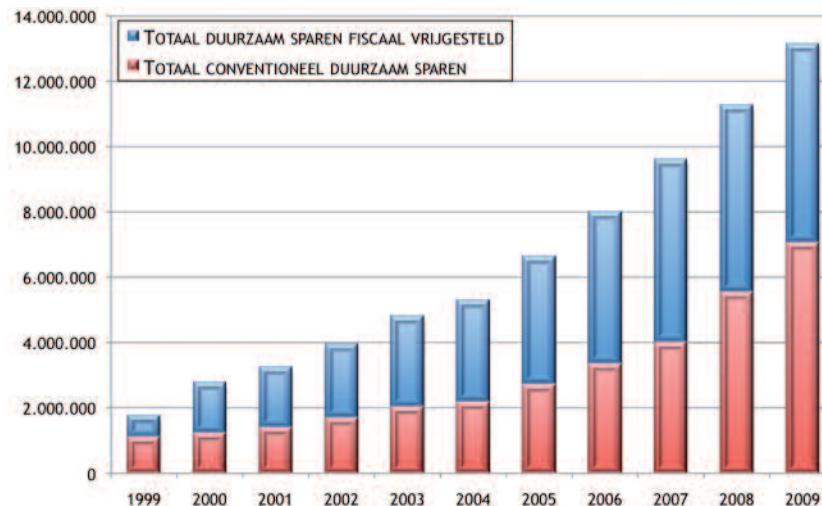


Over 2009 is de markt met € 2,5 miljard toegenomen. Dit komt deels door een sterke groei van duurzaam beleggen en ook deels door het herstel van de duurzame beleggingsmarkt na een forse terugname in waarde over 2008. Om dieper in te gaan op deze ontwikkelingen gaan wij eerst de duurzame spaarmarkt nader bekijken, gevolgd door de duurzame beleggingsmarkt.

3.3 Omvang en groei duurzaam sparen

De duurzame spaarmarkt kan in twee delen opgesplitst worden: vermogen waar een fiscale vrijstelling voor telt, en conventioneel duurzaam sparen. Over de jaren heen blijven beide gedeeltes doorgroeien. In 2009 nam het fiscaal vrijgestelde gedeelte toe met € 322 miljoen, een aardig bedrag. Toch wordt het overtroffen door een sprong van €1,53 miljard in de conventionele duurzame spaarmarkt. De groeiende stijging is ook onderdeel van een meerjarige trend. Grafiek 3.3 laat zien dat de bedragen de laatste paar jaren steeds sneller stijgen.

Grafiek 3.3: Samenstelling duurzaam sparen (x €1.000)



Voor de eerste keer is ook te zien dat de absolute waarde van conventioneel duurzaam sparen groter is dan het fiscaal vrijgestelde gedeelte.

De afgelopen vijf jaar heeft de conventionele spaarmarkt zelfs ‘double digit growth’ mee kunnen maken. Nooit is de groei onder de 20% geweest, en de laatste twee jaren waren de groeicijfers ook nog eens ongekend hoog. Het fiscaal vrijgesteld gedeelte laat een solide groei zien over dezelfde periode, met een aantal duidelijke hoogtepunten, aangetoond door Tabel 3.3.

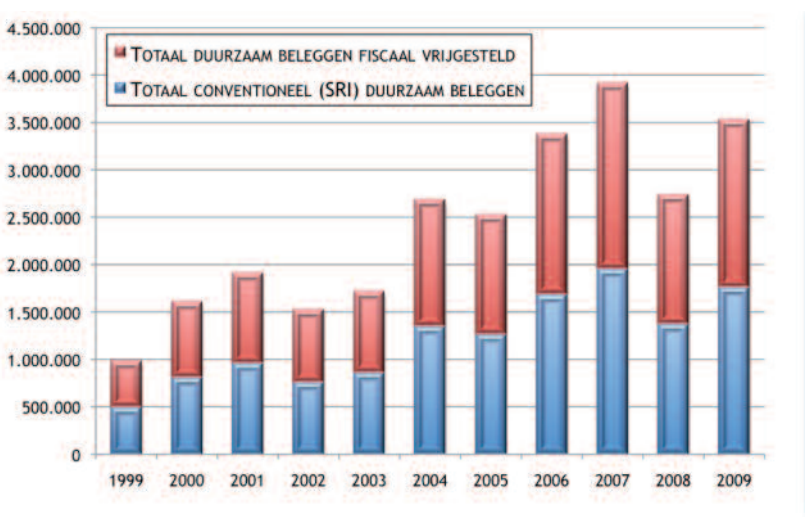
Tabel 3.3: Percentage groei duurzaam sparen

Jaar	Totaal conventioneel duurzaam sparen	Totaal duurzaam sparen fiscaal vrijgesteld
2005	24,30%	26,07%
2006	22,79%	18,80%
2007	20,09%	20,15%
2008	37,65%	2,85%
2009	27,64%	5,61%

3.4 Omvang en groei duurzaam beleggen

De duurzame beleggingsmarkt, net zoals de reguliere beleggingsmarkt, is erg volatiel geweest in de afgelopen twee jaar. Dit heeft met name te maken met de grote koerswisselingen. Er heerste veel onrust over de toekomst van economie en dit kwam tot uiting in extreme variatie in de prijzen van effecten. In de 2008 editie van dit onderzoek kon toen ook duidelijk gezien worden dat de conventionele (SRI) duurzame beleggingsfondsen significante waardedalingen moesten doorstaan. In 2009 hebben dezelfde fondsen een herstel mee kunnen maken, wat ervoor zorgde dat de fondsen bijna weer op hetzelfde niveau zijn als eind 2007. Dit is te zien in Grafiek 3.4. Conventioneel (SRI) duurzaam beleggen steeg in waarde over 2009 met € 393 miljoen.

Grafiek 3.4: Samenstelling duurzaam beleggen (x €1.000)



Als de fiscaal vrijgestelde beleggingsfondsen ook meegenomen worden is de waarde zelfs iets hoger dan 2007. De totale waarde ligt dan boven €3,6 miljard.

Het herstel van (duurzame) beleggingsfondsen manifesteert zich op twee manieren: door koerswijzigingen in

de effecten van de onderliggende ondernemingen en door instroom van nieuw kapitaal. Dit jaar werd de netto in/uitstroom van vermogen ook opgeteld voor deze fondsen. Voor de conventionele (SRI) duurzame fondsen was de netto instroom ongeveer €186 miljoen. Dit betekent dat 47%, of iets minder dan de helft van het herstel is veroorzaakt door een instroom van Nederlandse particuliere gelden.

Als gekeken wordt naar het fiscaal vrijgestelde gedeelte van duurzaam beleggen is er eveneens een sterke groei waar te nemen. Dit is te zien in Tabel 3.4. Na een groei van bijna dertig procent in 2005 was de groei-percentage veel lager de volgende drie jaar. Afgelopen jaar heeft er weer een stijging van 16% plaatsgevonden. Deze stijging is met name veroorzaakt doordat bijna een verdubbeling van vermogen is weggezet in culturele beleggingen.

Tabel 3.4: Percentage groei duurzaam beleggen

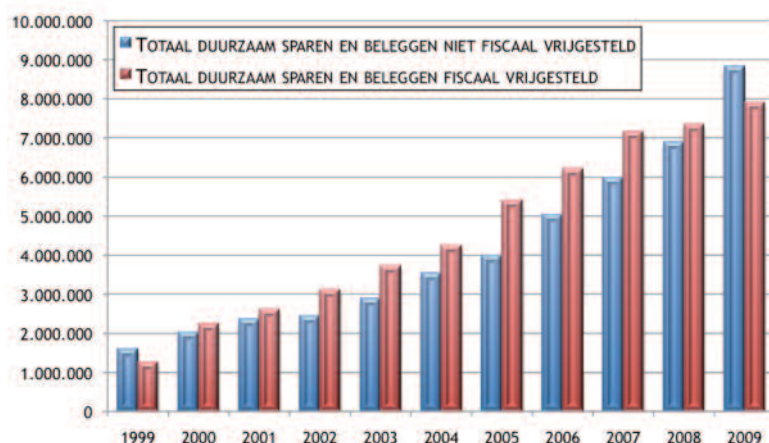
Jaar	Totaal conventioneel (SRI) duurzaam beleggen	Totaal duurzaam beleggen fiscaal vrijgesteld
2005	- 5,84 %	29,73 %
2006	33,39 %	5,37 %
2007	15,97 %	0,93 %
2008	-30,00 %	0,61 %
2009	28,73 %	16,28 %

Als de groei van conventioneel (SRI) duurzaam beleggen vergeleken wordt met de groei van de reguliere beleggingsmarkt, wordt duidelijk dat het duurzame segment een sterkere groei meemaakt. Terwijl het duurzame segment met 28,7% steeg liet de reguliere markt een groei van 20,3% zien.

3.5 Fiscaal vrijgesteld tegenover niet fiscaal vrijgesteld duurzaam sparen en beleggen

Voordat wij het marktaandeel van duurzaam sparen en beleggen tegenover de reguliere markt analyseren, moet allereerst gekeken worden naar de verschillende ontwikkelingen in de fiscaal vrijgestelde en niet fiscaal vrijgestelde duurzame spaar- en beleggingsmarkten. Grafiek 3.5 laat zien dat niet fiscaal vrijgesteld duurzaam sparen en beleggen voor het eerst sinds 1999 van grotere omvang is dan het fiscaal vrijgestelde gedeelte.

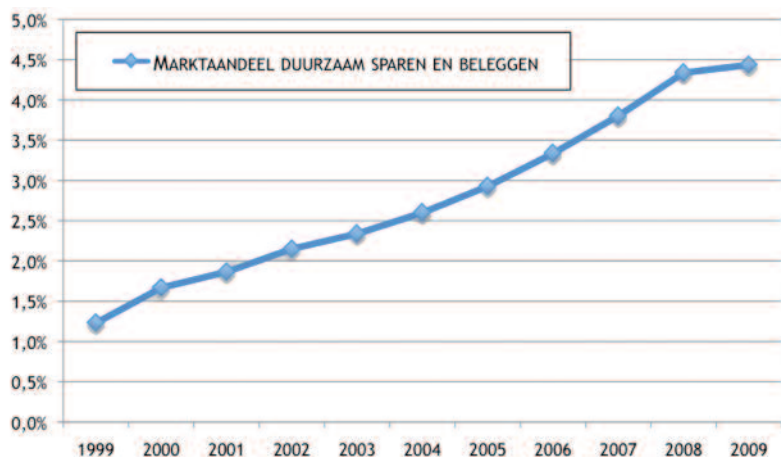
Grafiek 3.5: Omvang duurzaam sparen en beleggen gesplitst op fiscale vrijstelling



3.6 Marktaandeel duurzaam sparen en beleggen

Als laatste element van de analyse moet de omvang van de duurzame spaar- en beleggingsgelden vergeleken worden met de reguliere spaar- en beleggingsmarkt. Zie hiervoor Grafiek 3.6. Ondanks de sterke groei van de duurzame spaar- en beleggingsmarkt in absolute zin blijft het marktaandeel duurzaam sparen en beleggen nog steeds relatief klein. Toch is ook over 2009 het marktaandeel gegroeid van 4,3% tot 4,4%. De reguliere spaar- en beleggingsmarkt is eveneens enigszins hersteld na de financiële crisis, wat zichtbaar is in een lichte groei.

Grafiek 3.6: Marktaandeel duurzaam sparen en beleggen



Als de twee onderdelen uitgesplitst worden is het marktaandeel duurzaam sparen iets harder gegroeid dan het marktaandeel duurzaam beleggen.

4./ Conclusies en uitdagingen

Het vorige hoofdstuk laat zien dat in 2009 ook de particuliere duurzame spaar- en beleggingsmarkt toegenomen is in Nederland. De waarde nam toe met €2,5 miljard, wat het totaalcijfer duurzaam sparen en beleggen naar €16,7 miljard brengt. Dit houdt een stijging in van 17,6% ten opzichte van 2008. Deze groei is, net zoals vorig jaar, voor het grootste deel veroorzaakt door een instroom van bijna €1,5 miljard voor conventioneel duurzaam sparen. In een jaar dat getekend werd door de aanhoudende financiële crisis en resulterende recessie is dit een knappe prestatie. Ondanks de aanhoudende recessie van de afgelopen tijd blijven Nederlandse particulieren vertrouwen hebben in deze markt en trekken hun geld niet terug. Duurzaam sparen en beleggen groeit sinds 1995 elk jaar, wat bevestigt het een blijvende trend is.

Groei in duurzaam sparen en beleggen

Steeds meer Nederlandse particulieren kiezen er bewust voor om hun spaargelden ook in te zetten voor mens en milieu. Beide categorieën van duurzaam sparen laten sterke groei zien. Conventioneel duurzaam sparen nam met € 1,5 miljard toe terwijl fiscaal vrijgesteld duurzaam sparen met een groei van € 322 miljoen ook niet achterblijft. Dat het niet-fiscaal vrijgestelde gedeelte van de spaarmarkt voor de eerste keer groter is in absolute omvang dat het fiscaal vrijgestelde gedeelte betuigt dat de Nederlandse particulier zijn spaargeld niet alleen weg wil zetten om gebruik te maken van het fiscale voordeel. Op deze manier draagt een steeds groter deel van de Nederlandse consument actief bij aan de verduurzaming van de financiële markten, en gaat zijn vermogensgroei niet ten koste van toekomstige generaties.

Als gekeken wordt naar duurzaam beleggen, zijn er twee opmerkelijke conclusies te trekken. Ten eerste is de groei van conventioneel (SRI) duurzaam beleggen met 28,7% hoger dan de groei van regulier duurzaam beleggen. Na de sterke waardedalingen in beleggingsfondsen van vorig jaar die vergelijkbaar waren in omvang (-30%) is de groei significant sterker. Verder is bijna de helft van het herstel van conventioneel (SRI) duurzaam beleggen veroorzaakt door een instroom van nieuw particulier vermogen. Nederlandse particuliere beleggers Nederlandse beleggers zien nog steeds heil in beleggingsfondsen die op een verantwoorde manier hun geld investeren. Ten tweede maakt fiscaal vrijgesteld duurzaam beleggen ook een significante groei mee (16,3%) na twee jaren zonder groei. Deze instroom van € 258 miljoen laat zien dat investeringen in duurzame bedrijven en projecten weer aantrekkelijk is voor Nederlandse particulieren.

Volwassen markt

De duurzame spaar- en beleggingsmarkt is een volwassen markt met een duidelijke groei trend dat niet afhankelijk is van een fiscale vrijstelling om groei mee te maken. Omdat conventioneel sparen zonder fiscale vrijstelling alweer een sterke groei meemaakte is voor de eerste keer sinds dit onderzoek gedaan wordt het niet fiscaal vrijgestelde gedeelte van duurzaam sparen en beleggen groter dan het fiscaal vrijgestelde gedeelte.

Al met al is het marktaandeel weer gegroeid, en zit nu op 4,4%. Deze relatieve groei is minder sterk dan vorige jaren omdat regulier sparen en beleggen ook een sterk herstel meegemaakt heeft. Toch blijft het duurzame marktaandeel harder groeien in vergelijking met het reguliere gedeelte. Over de jaren heen laat de duurzame spaar- en beleggingsmarkt in alle marktomstandigheden groei zien, zowel in tijden van crisis als tijden van herstel. Duurzaam sparen en beleggen is duidelijk geen hype dat net zo snel verdwijnt is als dat het tevoorschijn kwam, maar een trend dat een stabiele groei laat zien over de jaren heen.

Uitdagingen

Elk jaar moet weer geconstateerd dat het duurzame segment van de spaar- en beleggingsmarkt nog steeds een relatief klein deel inneemt. Er moet nog veel werk verricht worden voordat de reguliere spaar- en beleggingsmarkt ook op een structurele manier duurzame criteria gaat incorporeren. Dit betekent niet alleen maar het uitsluiten van verschillende controversiële bedrijven, landen of sectoren. Het betekent ook actief investeren in bedrijven, landen en sectoren die aan de slag gaan om een veilige en fijne toekomst te bewerkstelligen voor zowel mens en als milieu. Als één ding duidelijk is geworden door de klimaatop in Kopenhagen is het dat wij niet van overheden kunnen verwachten om leiding te nemen in het bestrijden van mondiale problemen zoals klimaatverandering.

De kansen liggen enerzijds bij de Nederlandse particuliere spaarder en belegger, en anderzijds bij de aanbieders van financiële producten. Particuliere spaarders en beleggers moeten verder kijken dan waar de hoogste rente aangeboden wordt. Initiatieven zoals de Eerlijke Bankwijzer bieden de mogelijkheid om te zien hoe banken omgaan met hun investeringsbeleid ten opzichte van duurzaamheid.

Dit geeft ook duidelijk aan dat banken en andere financiële instellingen ook initiatief kunnen en moeten nemen. Een belangrijk onderdeel daarvan is door duurzaamheidscriteria beter te incorporeren in haar beleggingsbeleid. Verschillende banken hebben in 2009 en begin 2010 vooruitgang geboekt ten opzichte hiervan, en dit zal implicaties hebben voor volgende edities van dit onderzoek. Tegelijkertijd moeten de aanbieders van financiële producten ook veel meer actief duurzame spaar- en beleggingsmogelijkheden aanbieden. Op deze manier kan de duurzame financiële sector zich verder ontwikkelen.

B1 Omvang en groei van duurzaam sparen en beleggen in Nederland (door particulieren 1999-2002)

Getallen (x €1.000)	1999 €	2000 €	2001 €	2002 €	2003 €
Totaal duurzaam sparen					
fiscaal vrijgesteld	658.081	1.570.652	1.856.246	2.278.963	2.793.338
% groei per jaar	8,84%	138,67%	18,18%	22,77%	22,57%
Totaal conventioneel					
duurzaam sparen	1.103.129	1.233.000	1.408.800	1.693.337	2.031.955
% groei per jaar	13,60%	11,77%	14,26%	20,20%	20,00%
Totaal duurzaam sparen	1.761.210	2.803.652	3.265.046	3.972.300	4.825.293
% groei per jaar	11,77%	59,19%	16,46%	21,66%	21,47%
Regulier sparen					
Nederland	128.844.993	134.244.978	152.887.000	167.766.000	184.602.000
% groei regulier sparen	5,43%	4,19%	13,89%	9,73%	10,04%
% marktaandeel					
duurzaam sparen	1,37%	2,09%	2,14%	2,37%	2,61%
Totaal groen beleggen	601.286	675.637	753.932	804.752	898.119
% groei per jaar	46,63%	12,37%	11,59%	6,74%	11,60%
Totaal sociaal-ethisch					
beleggen				32.135	36.553
% groei per jaar	-	-	-	-	13,75%
Totaal cultureel beleggen					
% groei per jaar	-	-	-	-	-
Totaal duurzaam beleggen					
fiscaal vrijgesteld	601.286	675.637	753.932	836.887	934.672
% groei per jaar	46,63%	12,37%	11,59%	11,00%	11,68%
Totaal conventioneel					
duurzaam beleggen	494.370	804.733	957.037	760.060	860.169
% groei per jaar	121,48%	62,78%	18,93%	- 20,58%	13,17%
Totaal duurzaam beleggen	1.095.656	1.480.370	1.710.969	1.596.947	1.794.841
% groei per jaar	73,02%	35,11%	15,58%	- 6,66%	12,39%
Regulier Beleggen					
Nederland	103.575.000	122.657.000	113.978.000	91.212.000	98.548.000
% groei regulier beleggen	38,10%	18,42%	- 7,08%	- 19,97%	8,04%
% marktaandeel					
duurzaam beleggen	1,06%	1,21%	1,50%	1,75%	1,82%
Totaal duurzaam sparen					
en beleggen fiscaal vrijgesteld	1.259.367	2.246.289	2.610.178	3.115.850	3.728.010
% groei per jaar	24,11%	78,37%	16,20%	19,37%	19,65%
Totaal conventioneel duurzaam					
sparen en beleggen	1.597.499	2.037.733	2.365.837	2.453.397	2.892.124
% groei per jaar	33,76%	27,56%	16,10%	3,70%	17,88%
Totaal duurzaam sparen en					
beleggen	2.856.866	4.284.022	4.976.015	5.569.247	6.620.134
% groei per jaar	29,33%	49,96%	16,15%	11,92%	18,87%
Totaal regulier sparen					
en beleggen	232.419.993	256.901.978	266.865.000	258.978.000	283.150.000
% groei per jaar	17,86%	10,53%	3,88%	- 2,96%	9,33%
% marktaandeel duurzaam					
sparen en beleggen	1,23%	1,67%	1,86%	2,15%	2,34%

Omvang en groei van duurzaam sparen en beleggen in Nederland (door particulieren 2004-2009)

Getallen (x €1.000)	2004 €	2005 €	2006 €	2007 €	2008 €	2009 €
Totaal duurzaam sparen						
fiscaal vrijgesteld	3.105.078	3.914.500	4.650.500	5.587.600	5.747.000	6.069.317
% groei per jaar	11,16%	26,07%	18,80%	20,15%	2,85%	5,61%
Totaal conventioneel						
duurzaam sparen	2.196.083	2.729.656	3.351.664	4.024.903	5.540.414	7.071.852
% groei per jaar	8,08%	24,30%	22,79%	20,09%	37,65%	27,64%
Totaal duurzaam sparen	5.301.161	6.644.156	8.002.164	9.612.503	11.287.414	13.141.169
% groei per jaar	9,86%	25,33%	20,44%	20,12%	17,42%	16,42%
Regulier sparen						
Nederland	199.715.000	210.968.000	221.339.000	235.250.000	251.258.000	284.782.000
% groei regulier sparen	8,19%	5,63%	4,92%	6,28%	6,80%	13,34%
% marktaandeel						
duurzaam sparen	2,65%	3,15%	3,62%	4,09%	4,49%	4,61%
Totaal groen beleggen	1.088.714	1.392.471	1.392.220	1.343.991	1.311.548	1.440.209
% groei per jaar	21,22%	27,90%	- 0,02%	- 3,46%	- 2,41%	9,81%
Totaal sociaal-ethisch						
beleggen	58.126	95.297	122.511	170.993	206.742	271.389
% groei per jaar	59,02%	63,95%	28,56%	39,57%	20,91%	31,27%
Totaal cultureel beleggen						
	-	-	53.000	67.400	73.749	139.653
% groei per jaar	-	-	-	27,17%	9,42%	89,36%
Totaal duurzaam beleggen						
fiscaal vrijgesteld	1.146.840	1.487.768	1.567.731	1.582.384	1.592.039	1.851.251
% groei per jaar	22,70%	29,73%	5,37%	0,93%	0,61%	16,28%
Totaal conventioneel						
duurzaam beleggen	1.343.905	1.265.444	1.687.915	1.957.467	1.370.177	1.763.852
% groei per jaar	56,24%	- 5,84%	33,39%	15,97%	- 30,00%	28,73%
Totaal duurzaam beleggen	2.490.745	2.753.212	3.255.646	3.539.851	2.962.216	3.615.103
% groei per jaar	38,77%	10,54%	18,25%	8,73%	- 16,32%	22,04%
Regulier Beleggen						
Nederland	100.079.000	110.080.000	116.191.000	110.639.000	77.285.000	93.002.000
% groei regulier beleggen	1,55%	9,99%	5,55%	- 4,78%	- 30,15%	20,34%
% marktaandeel						
duurzaam beleggen	2,49%	2,50%	2,80%	3,20%	3,83%	3,89%
Totaal duurzaam sparen en						
beleggen fiscaal vrijgesteld	4.251.918	5.402.268	6.218.231	7.169.984	7.339.039	7.920.568
% groei per jaar	14,05%	27,05%	15,10%	15,31%	2,36%	7,92%
Totaal conventioneel duurzaam						
sparen en beleggen	3.539.988	3.995.100	5.039.579	5.982.370	6.910.591	8.835.704
% groei per jaar	22,40%	12,86%	26,14%	18,71%	15,52%	27,86%
Totaal duurzaam sparen en						
beleggen	7.791.906	9.397.368	11.257.810	13.152.354	14.249.630	16.756.272
% groei per jaar	17,70%	20,60%	19,80%	16,83%	8,34%	17,59%
Totaal regulier sparen						
en beleggen	299.794.000	321.048.000	337.530.000	345.889.000	328.543.000	377.784.000
% groei per jaar	5,88%	7,09%	5,13%	2,48%	- 5,01%	14,99%
% marktaandeel duurzaam						
sparen en beleggen	2,60%	2,93%	3,34%	3,80%	4,34%	4,44%

B2 Aangesloten Instellingen VBDO

De volgende instellingen zijn in april 2010 aangesloten als institutioneel lid of donateur bij de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling:

1. ABP Vermogensbeheer
2. Aegon Asset Management
3. ASN Bank
4. Atmosphere
5. ASR Vastgoed
6. AZL Vermogensbeheer en Fondsen / Pensioenfonds Bibliotheekpersoneel
6. Berkeley Square
8. Binck Bank
9. BNG Capital Management (BCM)
10. CNV
11. CREM BV
12. Deloitte
13. Dexia Asset Management
14. Eenhoorn Financieel Advies
15. EIRIS
16. F&C Netherlands / Achmea Global Investors
17. Fairfood
18. Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO)
19. FNV Gemeenschappelijk Beleggingsfonds (GBF)
20. Fonds 1818
21. Form internationaal
22. Fortis Groenbank BV
23. Fortis Mees Pierson
24. Hewitt
25. HSBC Bank
26. ICCO
27. I.D.E.A.M.
28. ING Duurzaam Beleggen
29. Kempen Capital Management / Orange Sense Fund
30. KPMG
31. Nieuwenhuys Brink Crommelin Duurzaam Vermogensbeheer
32. Oikocredit
33. Oxfam Novib
34. PricewaterhouseCoopers
35. Provinciaal der Minderbroeders Kapucijnen
36. Rabobank
37. Raedthuys Groep BV
38. Sarasin
39. Staalbankiers
40. Stichting iNSnet
41. Stichting Natuur en Milieu
42. Stichting Pequeno
43. Sustainalytics (voorheen: Dutch Sustainability Research)
44. Triodos Bank
45. Triodos Meerwaarde Beleggingsfondsen / Delta Lloyd
46. Vereniging van bedrijfstakpensioenfondsen (VB)
47. Vigeo
48. Wereld Natuur Fonds (WNF)
49. Woman Capital



www.vbdo.nl / www.goed-geld.nl

Een duurzaam werkende kapitaalmarkt is het doel van de VBDO. Een kapitaalmarkt die, naast financiële criteria, ook op basis van sociale- en milieucriteria vraag en aanbod bij elkaar brengt. De focus ligt daarbij op Nederland in een internationale, voornamelijk Europese context.